

SOKOLSKI GLASNIK

1924.

8.

U Ljubljani, dne 30. aprila 1924.

Proleće je došlo u zemlju, priroda se razvija u svojoj božanstvenoj lepoti i poziva nas u sveži, zdravi vazduh i na sunce, u polje i šumu!

Ne mislim time reći, da sasvim napustite svoje vežbaonice, u kojima je katkada loš vazduh i koje češće ne odgovaraju svim propisima higijene. Neću da napustite taj prostor, koji je usprkos manjkavostima ipak naše svetište. Hoću da pored toga, što probijete u zatvorenim vežbaonicama, uživajte sva dobra nepokvarenog vazduha, sunčanih zraka i lepote buduće se prirode. Jer vežbaonica ima usprkos tomu nenadoknadivu vrednost i pored manje dobra vazduha; neće nam nauditi ako u njoj proboravite tri ili četiri sata sedmično, obično na večer, kad ne sije sunce, samo ako u ostalom vremenu uživamo dovoljno svežeg vazduha. I o tom se baš radi. — Blago onim društvima, koja imaju letna vežbališta, i da postignu ovo blago moraju se truditi sva društva. — Naše vaspitanje pak može se u mnogočemu preneti van, mnogočime vani nadopuniti. I na to mislim. Dopunu vaspitnog delovanja, ako ne možemo vežbati na letnom vežbalištu, imamo u zajedničkim šetnjama i zajedničkim izletima peške. Za nje moramo potražiti što više prilika; prednjački zborovi neka daju inicijativu. Predmetom razgovora neka budu naše sokolske stvari; razgovori neka se vrše neprisiljeno i za sve razumljivo. Upoznavajmo jedan drugoga u ovakovim prilikama, podubljujmo svoju sokolsku svest, širimo svoj pogled. I prosvetni su odseci pozvani, da sudeluju.

Izleti peške već sami po sebi sačinjavaju vežbu. Priliku imamo još posebice za vežbanje strojnih vežaba, prostih vežaba, lake atletike i sličnih stvari. Vežbanje možemo si urediti tako, da bude vaspitno i ujedno zabavno. Učimo još i čitanje zemljopisnih karata, gojimo igre, koje moraju biti primerne i uvek zanimljive.

Najlepše izlete peške predstavljam si ovako: Ako je moguće, ako je vreme pogodno, ima da ide svake nedelje sva sokolska družina na izlet: vežbači, vežbačice, naraštaj i deca, svi članovi sokolskog društva i sve njihove porodice. Za vežbače i vežbačice i ostalo jače članstvo odredimo dalju turu, a s ostalima se sastanemo negde bliže domaćeg mesta, na kojoj podesnoj livadi ili sličnom mestu, ako je ikako moguće, pokraj vode. Tamo priredimo igre, utakmice, mnogo gibanja u neprisiljenoj živahnosti, kratke nagovore, pevanje. Sva sokolska društva na ovaj način bi se upoznavala, vaspitavala i zabavljala. Hranu nosimo sa sobom, možemo si kuvati vani — alkohola nam ne treba!

Prednjački zborovi i prosvetni odseci imaju u tom pogledu široko otvoreno polje za rad; neka sporazumno pripreme program za svaki ovakav izlet i posvete se vaspitanju članstva, naraštaja i dece s oduševljenjem i ljubavi. Naraštaj i deca moraju također imati svoje voditelje iz prednjačkoga zbora, koji ih nikad ne zanemaruju i koji se s njima bave podrobno i s radošću. Sve pak mora biti disciplinovano i u tačnom redu, kojemu se članstvo nikada neće protiviti, ako će videti poštivost i red kod vodstva.

Na taj način bismo ispravno vršili svoje sokolske dužnosti vaspitača. Gojili bismo pored toga, što nam propisuje sistem, socijalni osećaj kod članstva, odvrćali bi mladež od štetne dangube i davali joj korisno razonošenje, a u narodu bismo uzgajali ono poverenje, koje zaslužujemo, a koje još nemamo svugde. Potrebno je, da nas narod upozna — ta Sokolstvo je namenjeno narodu!

M. A.—č.

Učiteljstvo i Sokolstvo

Vrlo često čuju se primedbe i piše se da naš narod nema pojma o Sokolstvu, da sokolska društva, osobito po selima, propadaju, da narod u Sokolima a naročito u Sokolicama, kada vežbaju, gleda neki nemoral i prave još kojekakve druge primedbe. — Ovo je fakat i o ovome sam se uverio putujući sa Sokolima po raznim selima u Banatu, a tako je po svoj prilici i po ostalim selima u državi.

Osim toga, što sam se uverio o gornjem, još sam primetio da, ako se učitelj zauzeo za sokolsku priredbu u selu, sve je dobro ispalo, ako nije, tada se priredba ili nije održala, ili je slabo ispala.

Na koji ćemo način odgojiti učiteljstvo da bude zadojeno sokolskom idejom? — Odgovor je dosta lak: «Treba u svima gradovima, gde su učiteljske škole, osnovati sokolsko društvo — ako ga nema — te privući dake da u njemu vežbaju.»

Poznato nam je, da su đaci učiteljskih škola većinom siromašni i da žive od državne stipendije, te kao takvi ne bi mogli svi stupiti u Soko, da plaćaju članarinu i da kupe vežbačko odelo. To ne treba da ih smeta, jer se toj nestašici dade lako priskočiti u pomoć. — Među njima uvek se nađu nekolicina, koja znaju igrati u pozorišnim komadima, svirati i pevati; takvi prirede jedno zabavno selo s pozorišnim komadom, predavanjem, šaljivom poštom i igrankom, te od čiste svote kupe se siromašnjima vežbačke cipele, čim je olakšano i omogućeno vežbanje. Češćim takvim priredbama mogu se pomoći svi siromašniji učitelji i kroz godinu dve nabave se čitava vežbačka odela, koja ostaju vlasništvo društva a daci ih primaju samo na upotrebu. Društvo ne treba da od njih pobire članarinu, već ako je potrebno da se i ono materijalno pomogne, može da od svake priredbe pridržati sebi najviše pet postotaka čiste dobiti.

Bude li se postupalo gornjim načinom, privući će se u sokolske redove velik broj učiteljica, čim će se redovi inteligencije vrlo dobro vaspitati u sokolskom duhu. Ovde ne treba praviti razlike između muške i ženske omladine.

Učitelj i učiteljica odgojeni u Sokolani, upoznavši se svim dobrim stranama sokolske ideologije i budu li je iskreno i s razumevanjem primili k sreću, moćiće vaspitavati narod ne samo u školi, već i van škole — u društvu.

Njihova će dužnost biti da podučavaju decu u sokolskim vežbama, da prave izlete u prirodu, da im pripovedaju o Sokolstvu u obliku kratkih i zanimljivih pripovetki; školske hodnike mogu ukrasiti sokolskim plakatima; s decom treba priređivati javne vežbe i zabavice, na kojima će biti barem i po jedna sokolska tačka.

Tim načinom priučiće se omladina a i stariji na sokolske ideje i vežbe, te će ponekoji od njih zaželeći da sudeluju u tom poslu.

Na ovaj način već se polako stvara temelj budućem sokolskom društvu.

Ante Tadić, Vršac.

O problemu redovnog članstva*

Ratne i poratne nevolje duboko su poremetile opće društveno udejstvovanje. Iznova prikupljeni i organizovani društveni redovi još uvijek pokazivaju osjetljivu prazninu: starijih je radnika nestalo, a mlađi je naraštaj teško održati u stegi. Za volju brojčane snage moramo često zapostavljati pažnju na kakvoću. Iskustva u zadnjim godinama pokazala su, da ta metoda ne valja. Mimo nas su prošle svečane i iskičene povorke sokolskih četa i plamen oduševljenja sijao je ljudima iz očiju, a zagrijane i razdragane mase

* Obzirom na članak brata dr. Štempihara u 3. broju ovog lista.

zanosno su manifestirale. Palili smo kresove, a ostao je pepeo. Naš odvise južnjački temperamenat rado se raspaljuje, no nije ustrajan. Za to ne valja popuštati u započetim reformama, koje imaju da sliju u cjelinu sokolske dužnosti sa dnevnim našim dužnostima, a jedinstveni osjećaj, koji će tako nastati u našoj unutrašnjosti, preobraziti i očelčiti će naše duševne osobine u pouzdani sokolski karakter. Odlučno i bez odstupanja od već objavljene obvezne tjelovježbene dužnosti za članstvo treba da pokročimo dalje sve dotle, dok se ne prikupi dovoljno snage, da zavedemo rok obveznog vežbanja do skrajnjih granica mogućnosti. Ovo će biti prva etapa do konačnog sveopćeg i obligatnog tjelesnog odgoja, kojega hoće Sokolstvo da postigne u narodu.

Nema dvojbe, da nalazi ustanova redovnog članstva na znatne i neočekivane poteškoće. Još će proći koja godina, dok se novim dužnostima posve ne prilagodimo. Ne valja za to klonuti. Ovom postupku realizovanja sokolskih načela slijediti će neminovno još jači impulsi. Ova već dugo željena reforma sokolskog članstva naravna je posljedica razvitka sokolske organizacije. Samo predratna zaokupljenost Sokolstva oko nacionalnog osviješćivanja zapriječila je raniju provedbu ove reforme.

Zato je neopravdano rečeno, da je ova reforma preuranjena i nepromišljena. Puštajući po strani neke nedosljednosti u ustanovama članstva, što ih sadržavaju nova pravila, kojima bi se moglo uistinu prigovoriti, rado bi da podsjetim na činjenicu, da ima u našoj organizaciji puno toga, što se u stvari ne provodi, a zasijsca duboko u organizam sokolske misli. Ipak ne pada nikome na pamet, da bi zbog toga tražio n. pr. ukinuće sokolskog bratstva, akoprem znamo, da se u tome puno griješi. Da navedem jedan primjer. Prisustvovao sam župskoj glavnoj skupštini. Pokraj mene razgovarala su dvojica društvenih delegata, inače oba na vodećim društvenim mjestima već par godina. U svom su sokolskom razgovoru upotrebljavali naziv «vi» i «gospodine»! Što će nato jedan sokolski redov, kad čuje svoje vodiče ovako razgovarati? Držim da su se ova dvojica ogriješila u jednakoj mjeri o princip redovnog članstva, kao što onaj mlađi brat, koji je zanemario polazak obvezne tjelovježbe. Ima članova, koji nose sokolski znak, a ne poznaju elementarnih sokolskih dužnosti. Iz svega toga slijedi, kako se u znatnoj većini društava malo važnosti polaže sokolskom prosvješćivanju.

Ustanova redovnog članstva iziskuje od svakog člana ispunjavanje nekih minimalnih dužnosti, koje moraju biti svakako veće, nego li je samo plaćanje članarine i pasivno pristajanje uz ideju. Ali to još nije sve. Ima članova, koji očito ne vole Sokolstva, a su članovi iz staleških obzira. A sada tražite od ovakovog pasivnog ili nedobrovoljnog člana nešto više, nego li je novčani doprinos; okrenuti će vam leđa. Stime ste umanjili društveni dohodak i eventualno stavili aktivnost društvenog gospodarstva u pitanje. To nas sili da pomislimo, na koji ćemo način staviti u sklad propise redovnog članstva i društvene gospodarske interese.

Teško je gledati u društvu ljude, koji nijesu članovi iz iskrene unutarnje potrebe. Živjelo ili kuburilo društvo, njima je svejedno. Mislim da je van svake sumnje, da treba ovakove ljude izlučiti iz naše sredine. Čovjek, koji nije pristupačan sokolskoj čestitosti i muževnosti, koji u ludo troši svoje slobodno vrijeme, a kad mu se pokuca na vrata za malu žrtvu, neumoljivo te odbija, takav čovjek ne može da bude nosiocem sokolskog imena.

Provođenje redovnog članstva u život izvela su nekoja društva revizijom svojih redova. Za preostalo je članstvo bila uvedena negde prosvjetna škola, tako da je bio ovim načinom svaki član upućen u dužnosti, kojima treba da udovoljava. Bit će potrebno, da se rad pojedinca u društvu svrsishodno organizuje, provada i nadzire. Pravila nama ne kažu, što su minimalne dužnosti pojedinca. Tu će morati svako društvo samo da konkretno ustanovi

pravilo minimalnog rada. Ovaj bi se rad morao kretati barem u okviru sljedećih dužnosti: svaki redoviti član dužan je,

da absolvira prosvjetnu sokolsku školu, u kojoj će upoznati bitne sokolske zadaće i ciljeve, te će biti upućen u sokolska načela bratstva i jednakosti kao što i u dnevna sokolska pitanja, čime će si steći definitivno članstvo;

da u svoj svakdanji život prenosi temeljne sokolske principe, te da dosljedno provodi sokolsko bratstvo i solidarnost;

da do svoje 26. godine obvezno i marljivo pohađa tjelovježbenu obuku, te da nastupa na javnim vježbama i izletima, a po mogućnosti da produži ovaj rad i poslije ustanovljenog roka;

da učestvuje u ostalom društvenom životu, pogotovo pako da prisustvuje svim predavanjima i službenim priredbama, koje označi odbor kao obvezne za čitavo članstvo.

O vršenju ovih minimalnih dužnosti valja voditi nadzor i evidenciju. Uz dužnost vezan je i osjećaj odgovornosti. Ova će se odgovornost dužnostima tako prilagoditi, da će svatko voditi računa o obvezama spram društva. Svaku pojavu nemara pobijati će bratska opomena, a nepopravljive izlučiti će sokolska disciplina iz redova.

Kako ćemo dakle najbolje provesti ovu reorganizaciju rada i članstva u društvu, i šta će biti sa onima, koji se ne će htjeti pokoriti odlukama odbora? Sveukupno članstvo pozvati ćemo na skupštinu i objaviti mu zaključke uprave u smislu novih pravila. Članovi će se pismeno obvezati, da će preuzeti na sebe nove dužnosti i da će ih savjesno vršiti. Odsutne treba pozvati naknadno na sjednicu upravnog odbora, gdje im se priopći potrebno. Ovakvo uvedeno redovno članstvo treba onda novim dužnostima odgovarajuće odgojiti.

Mladji članovi, koji kroz mjesec dana zanemare vježbe, treba da budu brisani iz društvenih redova. Ovo se mora provesti u lijepoj i blagoj formi. Ovu braću, kao što i one starije ljude, koji ne će htjeti da osim članarine još što doprinose za sokolsku stvar, a inače prate simpatijom sokolski pokret, ne valja posve izlučiti iz našega područja. Za njih bi se moglo osnovati van društvenog okvira neka organizacija, koja bi ih donekle vezala uz nas, n. pr. «kolo prijatelja sokolske ideje» sa svrhom novčanih doprinosa za promicanje sokolskih interesa. Ako se ti novčani doprinosi ustanove u visini dosadanje njihove mjesečne članarine, a većina će biti bez sumnje voljna prihvatiti takovo rješenje njihovog pripadništva sokolskoj stvari, očuvali smo društva od materijalnih gubitaka. Ovo će «kolo» stojati pod vodstvom društvene uprave, pa ćemo češće moći privući kojeg «rezervistu» natrag u aktivne redove.

Janko Jazbec — Bakar.

V. glavna skupščina Jugoslovenskega sokolskega saveza

POROČILO STATISTIČNEGA ODSEKA ZA LETO 1923.

Ker se sestavlja savezna statistika vedno na podlagi podatkov po stanju z dne 31. decembra vsakega leta ter je ta termin komaj dobro za nami, ne morem seveda že sedaj poročati o stanju Sokolstva z dne 31. decembra, nego po stanju z dne 1. oktobra 1923. Nekateri podatki so pa tudi še starejši, vendar izpopolnjeni po izpremembah v letu 1923. — V splošnem moram ugotoviti tudi letos pri nekaterih župah, odnosno društvih, občudovanja vredno brezbriznost in malomarno poročanje glede izprememb, glede podatkov vobče; vendar pa je na drugi strani razveseljivo, kar konstatiram izrecno, da se stalno množi število žup in društev, ki tudi v statističnem pogledu popolnoma ali vsaj zadovoljivo vrše svojo dolžnost.

Popolnoma je izpolnilo dolžnost za glavni izkaz jugoslovenskega Sokolstva 9 žup, in sicer: Celje, Kranj, Ljubljana, Ljubljana I, Maribor, Novi Sad, Šabac, Užice in Zaječar.

Zadovoljivo pa so poročale župe: Banja Luka, Beograd, Bjelovar, Kragujevac, Mostar, Niš, Novo mesto, Rijeka, Sarajevo, Split, Šibenik, Tuzla, Veliki Bečkerek in Zagreb. Skupno 14 žup.

Povsem nezadostno je bilo sodelovanje ostalih žup: Pacific, Skoplje in Osijek, ki pa je imelo vzroka bodisi v prerahljih stikih s savezom (Pacific), bodisi z reorganizacijo (Skoplje), bodisi zaradi notranjih kriz (Osijek).

V splošnem je savezno župno organizacijo po župah v vsej naši državi smatrati za skoraj končano. Razen v Južni Srbiji in ozemljem med župami Skoplje, Užice, Sarajevo in Mostar so župne oblasti urejene načelno — podrobna organizacija pa še marsikje manjka in bo v prihodnjih poslovnih letih potrebno, da se pravilno in sistematično izvede. Ravno tako tudi upravna, tehniška in splošno vzgojna razdelitev žup po okrožjih še ni v teku, le nekatere župe so jo pričele izvajati, izvedena je pa do sedaj natančno v župi Ljubljana I v upravnem, tehniškem in prosvetnem pravcu.

Jugoslovenski sokolski savez je štel po štetju 1. oktobra 1923. (31. decembra 1922.) sledeče število edinic: 26 (26) žup, od teh 1 (1) v Združenih državah ameriških s 417 (399) društvi in odseki. Podatke za 1. oktober 1923. je poslalo 25 žup s 375 društvi in odseki, za 31. decembra 1922. pa 25 žup s 332 društvi in odseki. Prav nobenih podatkov savez ni dobil od župe Pacific v Ameriki, tako da o stanju te župe ni mogoče poročati ničesar. Izmed 399 društev koncem leta 1922. je bilo leta 1923. črtanih 21, v likvidaciji sta se nahajali 2 društvi, 44 pa se jih je smatralo kot omahljiva v delovanju, ki jim obstoj še ni povsem zasiguran.

Nova društva in zopet oživila so v letu 1923.: Bos. Krupa, Aranđelovac, Novi Pavljani, Rogatec, Krušar, Planina, Gorenji Logatec, Hotedrišica, Unec, Opuzen, Pivnice, Bačka Topola, Ada, Draž, Fužine, Pale, Novo Sarajevo, Kakanj, Priština, Veles, Tetovo, Novi Pazar, Radovište, Đakovica, Strumica, Kratovo, Carevo Selo, Bogovo, Prilep, Kičevo, Jelsa, Klenak, Biograd Novigrad, Filip Jakov, Siverić, Sali, Preko, Kistanje, Banatski Aranđelovac, Opava, Perlez, Mokrin, Srp. Padej, Novska, Nova Gradiška, Okučani, Knjaževac. Skupaj 49 društev.

Najbolj živahno ustanavljanje sokolskih društev je bilo naravno tam, kjer jih do sedaj ni bilo mnogo, t. j. v Južni Srbiji, kjer se je začasno za vse ozemlje ustanovila župa Skoplje, obsegajoča teritorij bodočih žup bitoljske, bregalniške, kosovske in vardarske. Župa Užice se je pričela širiti na zapad in pridobiva tal v Novi Varoši in Šumadijski Požegi.

Črtalo se je tekom leta 1923. skupno 21 društev, tako da znaša prirastek na društvih leta 1923. 28 društev in šteje savez 31. decembra 1923. 26 žup s 427 društvi.

Članstvo: Po stanju in podatkih z dne 1. oktobra 1923. (31. decembra 1922.) je imel savez 37.342 (35.270) moških, 9968 (9482) žen, skupaj 47.310 (44.752) članstva. Ako prištejem k članstvu še naraščaj in deco: 6427 (4820) moškega, 4252 (3663) ženskega naraščaja, 9156 (7108) moške in 7328 (5743) ženske dece, kar dá skupno 27.163 (21.334) naraščaja, znaša število pripadnikov Jugoslovenskega sokolskega saveza 74.473 (65.991) oseb ali 6·2%₀₀ prebivalstva Jugoslavije. Izmed 1000 oseb je vsaka 6. učlanjena v JSS. Napredek od dne 31. decembra 1921. do dne 1. oktobra 1923. znaša: žup 1, društev 66, članov 7505 ali 25·1 %, članic 1720 ali 20·8 %, (članstva 9225 ali 19·5 %), moškega naraščaja 2000 ali 31·1 %, ženskega naraščaja 1149 ali 37 %, moške dece 2048 ali 28·8 %, ženske dece 1561 ali 26·4 % (naraščaja 6151 ali 29·2 %), pripadnikov 15.268 ali 25·8 %. Razveseljiv pa je tudi napredek

od začetka leta 1923. do dne 1. oktobra 1923., ki ga pa ne navajamo zaradi tega, ker bi morali navesti še mnogo podrobnosti, ki bi vzele preveč prostora.

Ugotoviti pa moramo, da se je pričelo število članstva staliti in ni pričakovati hipnih večjih izmen. V splošnem je v Sloveniji članstvo skoraj nekoliko nazadovalo, in sicer zaradi krepkega čiščenja sokolskih vrst raznih poveljnih nesokolskih prirastkov, v Banovini se polagoma vrste članstva po secesiji iz leta 1921. zopet množe, konsolidacija razveseljivo napreduje v Bački in Banatu, medtem ko v Baranji še ni pravih tal za Sokolstvo. Bosna in Hercegovina, Dalmacija in Severna Srbija pokazujejo napredek v vseh ozirih, tu pa tam so opazljivi tudi že močnejši znaki konsolidacije, Južna Srbija pa hiti v prvem navdušenju, da do leta in dni doseže isti razvoj kot sodežele. Župa Skoplje je pridno na delu, ustanavlja, organizira — upajmo na mnogo uspeha. Najmanj dovzetnosti kaže za Sokolstvo Črna gora, kjer razen v Cetinju nobeno društvo do sedaj ni obstalo, četudi jih je bilo že precej ustanovljenih.

Naše Sokolstvo je organizacija, ki združuje vse stanove in poklice, kar nam kaže jasno tozadevna statistika. Od 100 oseb, združenih v Sokolstvu, je 6 delavcev, 9 kmetovalcev, 5 učiteljev, 9 dijakov, 11 trgovcev, 12 obrtnikov, 19 uradnikov raznih kategorij, javnih in zasebnih, 2 vojaka, 5 akademično naobraženih, 4 trgovski pomočniki, 5 obrtnih pomočnikov, 1 duhovnik in 12 zasebnikov. Razmerje smo navedli samo zaradi tega, da se enkrat za vselej na podlagi točno izdelanih statističnih tabel poučita naše članstvo in ostala javnost, kako klavrne in neresne so trditve nasprotnikov Sokolstva, da je to samomeščanska, samouradniška in ne vemo kakšna še organizacija. Ugotovljeno pa je, da ravno število naših pripadnikov med narodom vedno bolj narašča, kar je razveseljivo znamenje za nas.

Prehajamo na telovadni del statistike.

Vsako naše društvo je po tehniški strani odvisno v glavnem od prostora, ki ga ima za gojitev telesnih vežb za letno in zimsko dobo. Udobni lastni prostori omogočajo širok razmah — tesnost najetih prostorov silno omejuje delovanje. Društva brez telovadnic so v položaju, da vežbajo samo poleti na prostem. Koncem leta 1923. smo imeli v savezu 38 društev z lastnim «Sokolskim domom», vsa ostala društva so imela več ali manj ugodne prostore in 40 društev ni imelo za zimsko delo nikakega lokala. Šolskih telovadnic smo uporabljali okrog 100. Le 9·7 % vseh društev ima lasten dom, 26 % jih vežba po šolah, 53·9 % po drugih najetih prostorih, od razkošne občinske dvorane do ječe, od ponosnih reprezentacijskih lokalov do ponižnega skednja. Okrog 10 % društev pa nima nobenih lokalov. Fondi za zgradbo lastnih domov so ustanovljeni po mnogih državstvih, vendar njihova sredstva ne presegajo po naši cenviti treh milijonov dinarjev v vsem savezu.

Roko v roki z zimskimi telovadnimi prostori gre vprašanje letnih telovadišč. Le 30 društev ima lastna zemljišča in na njih zgrajena telovadišča. Poleg tega ima še 185 društev najeta telovadišča, ostala niso točno poslala podatkov. Prepričan pa sem, da je mnogo društev, ki niti poleti ne vežbajo na čistem zraku na prostem. Bodisi, da nimajo kje vežbati, ali pa jim ni do svetlobe in svežega zraka. Število letnih telovadišč se mora dvigniti. Povprečno pride na vsako telovadišče 3200 m², povprečna velikost naših telovadnic pa znaša 107 m².

Orodja je premalo. Ne glede na to, da potrebuje članstvo drugo, večje orodje kot naraščaj, je število orodja sploh premajhno. Edino drog in bradljo imajo povprečno vsa društva. Vsa društva imajo le 188 konj in 171 krogovnih konstrukcij. Manjše stransko orodje je nekoliko zadovoljivejše zastopano po naših telovadnicah, vendar pa se tudi tukaj pozna, da smo še daleč zaostali. Število kijev, palic, diskov, kopij, krogel itd. ne zadošča. Isto velja o blazinah, ki so važne. Le okrog 480 blazin za 427 društev je zelo malo.

Telovadnice so opremljene v 81 krajih s priročnimi lekarnami. Dalje se je število higijenično urejenih kopeli zvečalo na 14 in število pršnih društvenih kopeli na 20. Tudi število društvenih zdravnikov se je pomnožilo od 105 na 147. In vendar naj ima prav vsako društvo svojega zdravnika.

Važnost naše sokolske organizacije za narodno vzgojo pa je razvidna iz sledečih, zelo zanimivih podatkov, zbranih na podlagi statistike z dne 31. decembra 1922. Iz njih razvidimo, da je naš razvoj sicer znatno napredoval, vendar pa v telovadnem oziru nismo tam, kjer bi morali biti. Vse premalo je telovadcev, mnogo preveč je paradnih Sokolov. Razmerje med vpisanim članstvom in telovadečimi je slabo. Le 18.5 % mož resnično telovadi; pri ženah je razmerje z 31 % telovadk nekoliko bolj zadovoljivo. Društva posvečajo telovadbi vse premalo pozornosti. Osebito vidimo to, da nam silno primanjkuje dobro izvežbanega prednjaštva. Število prednjakov je znašalo sicer 1365 mož in 472 žen z namerenimi in pripravniki vred, vendar pa od teh niti polovica nima prednjaških tečajev in niti tretjina izpitov ter so le prednjaki v sili — da se ta resna prednjaška kriza preboli. Prednjaški zbori so vežbali v samo 91 društvih samostojno, kar je za nas slabo izpričevalo. Mnoga močna sokolska društva niso gojila posebnih prednjaških ur.

Statistika prednjaštva:

- a) možje: povprečno vpisanih 1365; vežbali posebej v 91 društvih, v 3977 telovadnih dneh, skupno 25.730, povprečno na uro 515.6;
- b) žene: povprečno vpisanih 472; vežbale posebej v 38 društvih v 1325 telovadnih dneh, skupno 7431, povprečno na uro 198.2;
- skupaj: povprečno vpisanih 1837; vežbali posebej v 129 društvih, 5302 telovadnih dneh, skupno 33.161, povprečno na uro 713.7.

Število telovadcev in telovadk ovirajo poleg pomanjkanja prednjakov tudi slabe telovadnice ali pa pomanjkanje istih sploh, dalje pa tudi v veliki meri komodnost in paradnost članstva samega. Sklep skupščine v Zagrebu l. 1922., da velja za članstvo do 26. leta telovadna obveznost, je ostal na papirju v pretežni večini društev. In sličen je tudi rezultat. Izmed naših društev goji 88 % vežbanje članov, 61 % vežbo članic, 54 % moški naraščaj, 45 % ženski naraščaj, 65 % moško deco in 57 % žensko deco. V savezu je le 36 društev, ki goje vse panoge sokolske telovadbe. Število se je v enem letu dvignilo in, sodeč po sedanjem položaju, lahko upamo, da bo naraslo število dobrih društev vedno bolj in bolj. Pozabljenju pa moramo za letos oteti onih 12 % društev, ki niti članske telovadbe nimajo. Ta društva za letos opominjamo, da naj prično z delom — drugo leto pa se bo že s poročilom stavil predlog za črtanje teh nedelavnih, v hipnem navdušenju nastalih edinic.

Povprečno pride na eno naše društvo 15 telovadcev, 10.9 telovadk, 19.4 moškega in 18.2 ženskega naraščaja, 23.2 moške in 21.5 ženske dece ali skupno 111.8 telovadečih oseb. Seveda so mišljeni le oni odstotki društev, ki res telovadbo navedenih oddelkov goje.

Statistika telovadbe:

- člani: povprečno vpisanih 6538.8, telovadnih dni 25.800, skupni obisk: 386.629, povprečno na uro 4040.8;
- članice: povprečno vpisanih 2942.5, telovadnih dni 15.103, skupni obisk: 165.299, povprečno na uro 2036.2;
- moški naraščaj: povprečno vpisanih 4810.5, telovadnih dni 13.383, skupni obisk: 259.353, povprečno na uro 3165.5;
- ženski naraščaj: povprečno vpisanih 3574.5, telovadnih dni 10.480, skupni obisk 191.097, povprečno na uro 2583.8;
- moška deca: povprečno vpisanih 7108.8, telovadnih dni 15.777, skupni obisk: 365.480, povprečno na uro 4881.2;

ženska deca: povprečno vpisanih 5739·6, telovadnih dni 13.609, skupni obisk: 292.658, povprečno na uro 4059·1;

skupno: povprečno vpisanih 30.714·7, telovadnih dni 94.152, skupni obisk: 1.660.536, povprečno na uro 20.756·6.

Od 65.991 pripadnikov jih je vežbalo 30.714·7 ali 46·6 %, vsako uro redno pa 20.756·6 ali 31·5 %.

Napredek napram letu 1921. znaša pri skoraj istem številu telovadečih 20.772 telovadnih ur z 207.533 oseb večjo udeležbo. Napredek ni toliko kvantitativen kot kakovosten.

Gibanje po odsekih v posameznih društvih je bilo v glavnem odvisno od delovanja prosvetnih oddelkov, ki jih ima od sedaj samo polovica društev. Tu vidimo močna, celo župska centriska društva, ki nimajo lastnega prosvetnega odseka. — Društva so imela poleg prosvetnih odsekov v manjši ali večji meri še pevske, zabavne, godbene in dramske odseke, ki so v mnogih krajih zelo uspešno potom gledaliških predstav, glasbenih prireditev in sličnih sredstev širila splošni zmisel za prosveto in indirektno mnogo pripomogla do upoštevanja in razumevanja naših teženj po mlačnejših ali nam nasprotnih krogih.

Predavanj s sokolsko idejno vsebino se je vršilo 733. Nagovorov pred vrsto se je govorilo 1085 članstvu, 819 naraščaju in 772 deci. Za prvo leto, odkar so se pri nas splošno vpeljali nagovori, je to sicer precejšnje število; vendar premalo, mnogo premalo, ako pomislimo na vzgojno vrednost kratkih nagovorov pred zbranim telovadečim članstvom, naraščajem ali deco. Mnogo važnosti se polaga tudi na knjižnice. Dobro čtivo naj pride ne le med članstvo, temveč prav je, da je večina sokolskih knjižnic javnih, kar njihov pomen le povečuje. L. 1922. je delovalo v savezu 135 knjižnic s povprečno 285 knjigami. Knjižnice so štejele skupno 35.880 knjig s 6571 čitatelji, ki so prečitali 51.510 knjig. Leta 1923. se je nabavilo 4897 novih knjig. — Skrbeti moramo, da bo polagoma vsako sokolsko društvo imelo svojo lastno knjižnico s posebnim oddelkom za prednjake. Strokovnih knjig je po društvih 7250 s 1644 čitatelji.

Važen faktor sokolske vzgoje je sokolski tisk. Po izkazu iz leta 1922. ima «Sokolski Glasnik» samo okoli 3000 naročnikov, vendar pa je to število poskočilo v letu 1923. nad 4200. Zupne vestnike imajo: Ljubljana I s 640 naročniki, Maribor s 400 naročniki, Zagreb z okoli 1000 naročniki. — Poleg tega izkazuje statistika še naročnikov na naraščajsko glasilo «Sokolica» okoli 1400. Sokolskih čitalnic je bilo 66, knjižnic za naraščaj 17 s 1348 knjigami.

Prireditve so bile zelo mnogobrojne. 482 javnih nastopov in akademij, 952 zabav, iger in drugih prireditev izpopolnjuje delovanje saveza. Pešizletov je bilo 719 in se je prehodilo 8891 kilometrov ali povprečno na 1 pešizlet 12·4 kilometra.

Praporov so imela društva in župe 67, dalje pa 18 godb, 27 fanfar in 12 trobentaških zborov.

Končno naj še omenim, da znaša skupno premoženje našega Sokolstva okoli 9 milijonov dinarjev, vendar pa se mi dozdeva ta številka premajhna, ker je še mnogo društev, ki ne ocenjuje pravilno po dnevnih cenah svojih stavb, zemljišč, orodja in drugega inventarja.

Članski kataster. Namen te savezne institucije je, da se zbere v centrali vse članstvo žup in društev po imenih in da služi kot evidenčna podlaga poškodbenemu odseku pri poškodbenih primerih. Jasno je seveda samo ob sebi, da morajo društva sproti poročati na posebnih priglasnicah vsakega novega člana župi, ki ga nato sporoči mesečno na skupni priglasi polni savezu, da se izstavi zanj katastralni listek.

Dosedanje delovanje ima le delni uspeh. Mnogo žup je prav pridno prijavljalo svoje članstvo, nekatere pa zopet manj ali pa nič. Postopek je bil do sedaj sledeči: koncem leta 1921. so se razposlali na vse župe in društva «Seznami članstva», ki so jih imela izpolniti društva. Od teh seznamov je prejel savez do danes izpolnjenih po stanju 31. oktobra 1922., oziroma 31. decembra 1922. skupno od društev preko žup 162, ki prijavljajo v savez skupno do 31. decembra 1923. — 23.671 oseb. Vsi seznami so se opremili s katastralnimi številkami za vsakega posameznega člana in se sedaj pišejo za vse članstvo katastralni listki. Nato se bodo seznami vrnili župam, da jih oddajo društvom, ki si zabeležijo katastralne številke posameznikov. — Ona društva, ki do sedaj niso še prijavila svojih seznamov, bodo pozvana, da to v najkrajšem času store, da se kataster polagoma uredi.

Nekatere župe so od 1. januarja 1923. dalje vestno prijavljale in odjavljale članstvo kot n. pr. Split, Banja Luka, Rijeka, Užice in Ljubljana I. Druge zopet manj. Vendar postoji upanje, da bo kataster do konca 1. 1924. popolnoma urejen. Za leto 1924. se je vsaki župi že v naprej poslal seznam na njo pripadajočih katastralnih številk in se ji je poslalo tudi primerno število priglasnih listkov, da jih razdeli med društva, tako da bi za leto 1924. kataster deloval že popolnoma v redu. Seveda je v glavnem ležeče na društvih in župah, da se dolžnosti priglaševanja in odglaševanja članstva popolnoma zavedajo.

Poškodbeni fond je izplačal v letu 1923. skupno v enem slučaju 600 Din podpore poškodovanemu načelniku radovljiškega sokolskega društva. Dva nadaljnja slučaja sta v presoji ter se bosta v najkrajšem času rešila. Veliko preglavice dela nepopolni kataster, ker se lahko izplača samo onemu članstvu, ki je v kataster priglašeno. Tako je bilo treba v dveh primerih prošnje radi neprijavljenosti zavrniti.

Iz tega razloga nujno pozivam vse brate delegate žup, da nemudoma po župah izvedejo natančno po svoječasno izdanih navodilih seznam članstva, da se v katastru uredi in omogoči s tem točno poslovanje poškodbenega fonda.

K sklepu prosim vse brate delegate, da v svojih župah podvzamejo vse korake, da bodo društva kmalu poslala statistične izveštaje za leto 1923., da bo lahko mogoče v najkrajšem času sestaviti poročilo o delovanju saveza v vseh ozirih za leto 1923. — Zdravo!

V. Švajgar.

Predlogi žup.

Br. dr. Fux iznaša predlog župe Mostar:

- 1.) da se naprosi ministrstvo prosvete, da ukrene vse potrebno, da se zabrani agitacija proti udeležbi šolske mladine v sokolskih društvih bodisi od strani šole, bodisi izven šole;
- 2.) da se naprosi ministrstvo prosvete, da nastavlja učitelje, ki so sokolski delavci, po možnosti v krajih, kjer so sokolska društva, da se morejo kot Sokoli udeleževati;
- 3.) da morajo sokolska društva občevati s savezom le póttem posredovanju žup.

Ti predlogi se soglasno sprejmejo.

Nadalje predlaga župa Reka, da se nabavi enoten načrt za štampiljke za vsa sokolska društva in župe.

Predlog se sprejme.

Nadaljnji predlog župe Reka, da se vsa obstoječa pravila društev, žup in saveza popolnoma predelajo, izpopolnijo in preuredijo, v katero svrhu naj bi se izbral poseben odbor, skupščina zavrne, ker pojasni br. Marolt, da se je s tem delom že začel v obširni meri pečati savezni organizacijski odsek.

Resolucija.

Preden se preide na volitev starešinstva JSS., predlaga namestnik staroste br. Paunković, da se prečita resolucija, katero je v bistvu sprejela že predhodna konferenca in njeno stilizacijo naročila bratoma dr. Fuxu in Ganglu.

Dr. Fux čita resolucijo:

«Delegati JSS., zbrani na glavni skupščini JSS. v Ljubljani dne 23. marca 1924., sprejmejo soglasno naslednjo resolucijo:

Vse članstvo opozarjamo ponovno na resolucije skupščin, ki se tičejo politike in Sokolstva. Dogodki zadnjih mesecev v Sokolstvu in političnem življenju pa jasno kažejo, da se od nekaterih strani vsiljuje Sokolstvu politika ter se Sokolstvo ponovno vlačí v političnih časopisih v čisto politične spore. Delegati odločno zavračajo vsak tak poizkus vnašanja politike v Sokolstvo ter pozivljajo starešinstvo, da stoji pazno na straži za obrambo sokolskih načel, ki se ne smejo v nobenem slučaju izrabljati v nikakršne politične svrhe.»

Ta resolucija se sprejme soglasno in s pritrditvijo.

Volitev starešinstva.

Namestnik staroste br. Paunković sporoči, da predlaga kandidacijski odbor, da se izvoli za starost JSS. dosedanji starosta JSS. br. dr. Vladimir Ravnihar in dá predlog na glasovanje.

Skupščina sprejme ta predlog z živahnim ploskanjem na znanje ter se izvolitev br. dr. Vl. Ravniharja za starost JSS. izvrši per acclamationem.

K besedi se oglasi navzočni br. dr. Ravnihar, ki poda naslednjo izjavo:

«Bratje in sestre! Najiskreneje se Vam zahvaljujem na Vaši zaupnici, ki ste mi jo izrekli s tem, da ste me zopet izvolili za starost JSS. Ta zaupnica mi je dokaz priznanja za moje sokolsko delo. Dali ste mi tudi sijajno zadostženje za vse one klevete, ki so se bile iznesle proti meni kot Sokolu. Ta sodba je zame vredna več, nego razsodba kateregakoli sodišča. Napram njej so klevete na političnem polju — ki pa o njih vi nimate razsojati — samo le še zrak. Zahvaljujem se Vam na tej zaupnici! Vzlic temu Vas prosim, da vzamete na znanje, da ne morem sprejeti te izvolitve ter da vztrajam na že podani demisiji. Politično valovanje buta razburkano ob Sokolstvo. Nebrzdane so danes politične strasti, pa bi se našli bratje, ki jim ne morejo odoleti, da bi se ne spotikali ob moji osebi, ki sem politik. Nočem pa, da bi bila moja oseba v izpodtiko in povod kakršnimkoli sporom v Sokolstvu. Docela se zavedam načela Sokolstva, ki pravi: Oseba nič, celota vse!

Brez nejevolje in brez jeze zapuščam svoje najvišje sokolsko mesto. Ne zamerim niti tistim bratom, ki mislijo, da morajo nastopati proti meni in jim popolnoma odpuščam. Naj vzamejo na znanje to mojo izjavo iskreno in bratski, kakor je mišljena.

Bratje in sestre! Ostajam vedno in popolnoma Vaš z vsem svojim srcem in dušo! Zagotavljam Vas, da bo Sokolstvo, naj sem v kateremkoli položaju, našlo v meni svojega največjega podpornika, vedno in vsekdar in na vse pripravljenega! S to izjavo se poslavljam od svoje funkcije. Zdravo!»

Br. Paunković se imenom skupščine in starešinstva JSS. poslovil od brata dr. Ravniharja z besedami:

«Dovolite, da se v imenu starešinstva JSS. in današnje skupščine zahvaljujem br. dr. Ravniharju za njegovo dosedanje delo in da izrazim nado in pričakovanje, da bo vedno z nami. Pozivljam vas, da br. dr. Ravniharju povodom slovesa zakličemo: Hvala in Zdravo!» (Dolgotrajno ploskanje.)

Nato se preide k nadaljnjim volitvam, in sicer na predlog br. Paunkovića z vzklikom. Izvoljeni so bili naslednji bratje in sestre:

Starosta: Engelbert Gangl (Ljubljana); namestniki staroste: dr. Lazar Car (Zagreb), Gjuro Paunković (Beograd), Ivan Bajželj (Ljubljana).

Načelnik: Miroslav Ambrožič (Ljubljana II); načelnica: Anuška Cigojeva (Ljubljana I); namestniki načelnika: Miroslav Vojinović (Beograd), Dragotin Šulce (Zagreb), Albert Poženel (Ljubljana); namestnice načelnice: Joža Trdinova (Ljubljana), Mila Jovanovičeva (Beograd), Milena Gruberova (Dvor).

Člani starešinstva: dr. Jovo Hadži (Ljubljana) kot predsednik prosvetnega odeska; dr. Srdjan Budisavljević (Zagreb), Krsta Dončević (Osijek), Jaša Nenadović (Niš), Joža Čobal (Ljubljana), Julij Deu (Ljubljana), doktor Oton Fettich (Ljubljana II), dr. Riko Fux (Ljubljana), dr. Tone Jamar (Ljubljana I), Bogomil Kajzelj (Ljubljana), Nande Marolt (Ljubljana I), Žane Miklavc (Ljubljana I), Nande Svetlič (Ljubljana I), Verij Švajgar (Ljubljana I), Vilko Turk (Ljubljana), Kosta Petrović (Subotica).

Namestniki: Mira Engelmanova (Šiška), Josip Jeras (Ljubljana II), Ivan Lozej (Ljubljana I), Ignacij Perko (Ljubljana), Angela Preskerjeva (Ljubljana), dr. Janko Rupnik (Ljubljana).

Pregledniki računov: Josip Malenšek (Ljubljana), Franjo Medic (Ljubljana I), Milan Strlekar (Ljubljana).

Razsodišče: dr. Gustav Gregorin (Ljubljana), Avgust Ludvik (Ljubljana), dr. Pavel Pestotnik (Ljubljana I), dr. Dinko Puc (Ljubljana), dr. Dragotin Treo (Ljubljana); namestniki razsodnikov: Janko Bleiweiss (Ljubljana), dr. Andrej Kuhar (Ljubljana I), dr. Milan Šubie (Ljubljana II).

IZ STAREŠINSTVA JSS.

IV. redna seja starešinstva JSS. dne 14. aprila 1924.

Navzočni bratje in sestre: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Čobal, Fettich, Fux, Jeras, Kajzelj, Marolt, Poženel, Rupnik, Svetlič, Švajgar, Trdinova, Turk. — Opravičeni: Dev, Hadži, Jamar, Miklavc.

Tajnik br. Fux poroča o tekočih zadevah: General Maister se zahvaljuje za čestitke. — Prednjaški zbor Sokola na Bledu čestita bratoma Ganglu in Ambrožiču ter sestri Cigojevi k izvolitvi. — Društvo Ljubljana I nanaša izdajanje lista «Naš Sokolski dom». — Društvo I v Zagrebu je priredilo 12. t. m. Slavensko večje. — Župa Ljubljana I poroča o zadevi sokolskega doma v Višnji gori. Sklene se vztrajati na tem, da se izvrši prepis doma na JSS.

Blagajnik br. Kajzelj poroča, da se je v župi Zagreb skrčilo članstvo za 258. Sklene se zahtevati porez samo za ostalo članstvo (2406.— Din).

Brat Švajgar je prejel do sedaj statistične pole od 310 društev.

Načelnik br. Ambrožič poroča o rezultatu izbirne tekme za pariško olimpijado. Material je dober, vendar do danes še premalo treniran. S trenajo se je pričelo prepozno in tega časa ni mogoče več nadomestiti. Uspeh v primeru udeležbe ne more biti tak, kakršen bi bil lahko in moral biti, če bi se bilo začelo pravočasno s pripravami. Kar se tiče moralne obveznosti, je mnenja, da olimpijada ni mednarodna tekma, kakor so bile one, ki smo se jih udeleževali do sedaj — olimpijade v tej obliki, kakor je letošnja v Parizu, se nismo udeležili še nobene, torej ne moremo biti vezani na udeležbo. Višina materialnih izdatkov tudi ni v pravem razmerju z eventualno koristjo odprave. Brat načelnik stoji na stališču, da naj se JSS. olimpijade v Parizu ne udeleži. — K temu poročilu se oglasi večina navzočnih bratov, ki se v svojih izvajanjih ne strinjajo z mnenjem načelnika, nasprotno priporočajo udeležbo. Sklep: Starešinstvo priporoča tehničnemu odboru, naj se ta odloči za udeležbo tekme na olimpijadi.

Za s a b o r: Referat «Razmerje napram narodu in državi» se odda bratu starosti, referat dr. Matije Ambrožiča pa br. dr. Jamarju.

V. redna seja starešinstva JSS. dne 22. aprila 1924.

Navzočni bratje in sestre: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Cigojeva, Dev, Hadži, Jamar, Jeras, Kajželj, Marolt, Miklavc, Poženel, Rupnik, Svetlič, Švajgar, Turk. — Opravičeni: Fettich, Fux, Čobal.

Starosta br. Gangl se spominja s toplimi besedami umrlega brata Skaleta, Sokola petdesetletnika in zaslužnega sokolskega delavca. — Pri pogrebu bo zastopal starešinstvo brat starosta.

Blagajnik br. Kajželj poroča o stanju blagajne, potem pa o pismu društva Vranjice, ki pravi, naj se jim Sokolskega Glasnika ne pošilja več, ker ne odgovarja njihovim prilikam. Sklene se v tej zadevi vprašati pristojno župo za podrobnejša obvestila. — Sokolsko društvo v Šibeniku prosi za dovoljenje, da bi smelo razpečavati srečke in delnice za sokolski dom po vsej Jugoslaviji. Utemeljuje s tem, da se društvo nahaja v skrajno težkem položaju, ker je ostalo po okupaciji celo brez vsakega orodja. Društvo je eno najstarejših. Poročevalec predlaga, naj se zaradi stvarnih in nujnih razlogov prošnji društva izjemoma ugotovi. Sprejeto.

Predsednik prosvetnega odseka brat Hadži poroča, da je odsek začel poslovati, treba mu je še dobrega tajnika, o katerem upa, da ga dobi. Tehnični odbor je iz svoje srede poslal v prosvetni odsek br. Ambrožiča in Kuščerja ter sestro Govekarjevo. — Odsek sestavlja sezname mladinske literature, brat Bajželj pripravlja strokovno bibliografijo. — Sokolsko društvo I v Zagrebu prosi za mladinske knjige. Prošnjo odklanjamo, ker knjig odsek nima. Bratu Juvancu smo poverili sestavo sokolske pesmarice.

Društvom in župam se naroči, da naj sporočajo svoje želje, ki zadevajo različne odseke v starešinstvu, posamezno na posebnih polah, ki jih tajništvo odda posameznim poročevalcem, oziroma odsekom.

Brat Turk poroča o prošnji brata Palčiča, naj bi se naraščajski znaki porabili za znake na čepicah naraščajskega kroja. Se ne dovoli, ker je znak namenjen za civilno obleko in mu je treba dati isti način spoštovanja, kakor članskemu.

Načelnik br. Ambrožič poroča: Tehnični odbor je sklenil, da se JSS. udeleži tekme na olimpijadi v Parizu. Načelnik je bil proti udeležbi, toda enodušnemu nastopu starešinstva in tehničnega odbora za udeležbo se ne protivi, ker spoštuje voljo večine in ker obenem vidi izredno navdušenje tekmovalcev. Tekmovalce je sklical k sestanku dne 20. aprila, ki so se ga udeležili tudi ostali bivši mednarodni tekmovalci z namenom, da se lotijo priprave. Razložil jim je svoje pomisleke proti udeležbi ter jih pozval, da mu z nesebično požrtvovalnostjo in vestno pripravo dokažejo neutemeljenost njegovega pesimizma, kar so mu obljubili. Razpeloženje med njimi ga tolaži in mu daje zaupanje. Tekmovalci bodo do 15. majnika nadaljevali vadbo v obeh ljubljanskih društvih pod vodstvom bratov Vidmarja in Derganca. Potem pa bo trenirala vrsta skupno pod vodstvom brata Vidmarja. Svojo udeležbo priglasimo olimpijskemu odboru v Zagrebu.

Olimpijski odbor v Zagrebu sporoča, da je Hrvatski sokolski savez registriral na udeležbo olimpijade.

Na predlog brata načelnika se sklene, da se starešinstvo v letošnjem letu udeleži v s a k e župne prireditve po svojem zastopniku.

*

Sokolsko društvo u Šibeniku obratilo se je putem svoje župe na Savez s molbom, da dozvoli rasprodavanje srečaka u korist gradnje svog doma. Starešinstvo Saveza je ovoj molbi u svojoj sjednici, obdržanoj 22. aprila o. g., ugodilo te Sokolskom društvu u Šibeniku dozvolilo rasprodavanje srečaka kod svih sokolskih društava, koja su učlanjena u Jugoslavenskom sokolskom savezu.

Razlozi: Sokolsko društvo u Šibeniku, koje će proslaviti ove godine svoju 25godišnjicu, je najjače i najagilnije društvo i glavna potpora čitave župe. — Društvo je sada smješteno u nekoj zgradi, koja pripada općini, a ne odgovara nikako pravom sokolskom radu. Budući da ovisi ostajanje društva u zgradi od prilika u gradu, moglo bi se desiti, da bi jednog dana društvo ostalo bez krova.

Osim toga je spomenuto društvo mnogo nastradalo za vrijeme rata i talijanske okupacije, koja je uništila potpuno društvenu imovinu, sprave zaplijenila i na dražbi prodala.

Zbog toga pozivamo sva bratska društva, da uvažavaju ovu situaciju u kojoj se nalazi Sokolsko društvo u Šibeniku te da nastoje u svom području razpačati srećke, koje im budu poslate iz Šibenika.

Starešinstvo Jugoslov. Sok. Saveza.

Iz organizacijskega odseka JSS.

Starešinstvima svih župa i društava! Na glavnoj skupštini JSS. u Ljubljani bilo je na predlog župe Rijeka jednoglasno rešeno, da pregleda i popuni savezni organizacioni odsek društvena, župna i savezna pravila i da dovede sve odredbe u potpuni sklad. Budući da mora sav taj rad biti gotov do ovogodišnjeg sokolskog sabora u Zagrebu a da se još pre toga odobri na sednici saveznog odbora, moli organizacioni odsek starešinstva sviju župa i društava, da mu po mogućnosti što pre dostave eventualne želje u stvari promene pravila, odnosno da dojavu netačnosti i nejasnosti sadanjih pravila, na koje su naišli za svoga dosadanjeg sokolskog rada.

IZ TEHNIČNEGA ODBORA JSS.

Izborna tekma za olimpijado u Parizu se je izvršila dne 13. aprila u Ljubljani. Udeležilo se je 15 tekmovalcev, od katerih so bili pritegnjeni k nadaljnjemu pripravljanju bratje: Stane Derganc, Hubert Jeras, Pavel Jeršek, Evgen Lovšin, Miha Osvald, Ciril Primožič, Jože Primožič, Rudolf Poljšak, Ivan Porenta, Gjorgje Roknić, Leon Stukelj, Oton Zupan, Stane Zilič. Razen teh se udeležujejo nadaljnjih priprav bratje: Slavko Hlastan, Slavko Simončič, Vladko Simončič, Peter Šumi in Stane Vidmar. Telovadci, od katerih vadijo sedaj vsi razen dveh v Ljubljani, so razdeljeni v dve skupini; ena telovadi pod vodstvom brata Vidmarja pri društvu Ljubljana, druga pod vodstvom brata Derganca pri društvu Ljubljana I. Od 15. maja naprej bodo vadili vsi skupaj, tudi zunanji, v Ljubljani pod vodstvom brata Vidmarja.

IZ ŽUP

III. prednjački tečaj sokolske župe Bačke održan je bio od 2. do 15. aprila 1924. godine u Novom Sadu. Tečaj je bio zajednički za članove i članice. Iz 18 društava učestvovalo je 23 člana i 9 članica, svega 32. Na časove ritmike dolazilo je više članica novosadskog društva. Po zanimanju bilo je 6 činovnika, 5 zanatlija, 5 učitelja (osnovne škole), 3 djaka gimnazije, 2 trgovca, 1 student prava, 1 ekonom, a od sestara 3 domaćeg zanimanja, 1 učiteljica, 2 činovnice, 1 stud. prava, 1 učenica gimnazije a 1 krojačica. Među njima bilo je dosta početnika ali svi dobrog temelja, puni volje i oduševljenja za rad. — Nastavnici tečaja bili su braća: M. Teodorović; dr. N. Mrvoš, lekar; dr. V. Belajčić; D. Jeger (Subotica); M. Vojinović i Manja Vojinovićeva (Beograd). Predavanje bilo je teorijsko i praktično od 8 do 12 a od 14 do 18 časova. Osim redovnih predmeta župskog tečaja svi su učili zajedničke

vežbe članova i podmlatka za slet župe Bačke i za pokrajinske sletove u Sarajevu i u Zagrebu. Uz ovo praktično vežbanje a radi iste svrhe na dan 13. aprila pozvati su bili svi načelnici i načelnice društava cele župe. Inače svi predmeti kao i način predavanja bio je udešen tako, da bi svi učesnici tečaja imali jasnu i tačnu sliku o velikom izboru i o neizmernom bogatstvu Tyrševog sokolskog sistema, o ideologiji i vaspitnom pravcu istog. Duh tečaja bio je odličan, material vrlo dobar, pouzdan. I posle najvećeg napora i umora čula se uvek pesma dobrih pevača. U obe nedelje posle podne bio je izlet i to prvi u Kamenicu a drugi u Petrovaradin. Pri otvaranju i pri završetku tečaja učesnicima u vaspitnom pravcu govorio je starešina župe br. dr. I. Pavlas, načelnik župe br. M. Teodorović i M. Vojinović. Pri rastanku svi učesnici dobili su uverenja o pohađjanom tečaju. — Bačka župa dosledno svake godine održava tečaje za svoje prednjake. A ovaj treći tečaj bio je najbolji kako brojno tako i stvarnim uspehom. Ispiti biće odredjeni docnije. Ako Bačka župa bude ovako nastavila svoj rad, kroz nekoliko godina imaće najbolji i najvrsniji temelj za razvoj svog Sokolstva; dobre, stručno i sokolski obrazovane prednjake-vaspitače. Za ostvarivanje pak svih želja i rada Bačke župe najviše je potrebna saradnja, istrajnost u radu i dosledno ispunjavanje svake dužnosti svih tih novih prednjaka i prednakinja.

M. V. jć.

Redoviti opći zbor sokolske župe Rijeka održao se je u nedjelju dne 17. marta na Sušaku u prisustvu izaslanika svih sokolskih društava iz Primorja, otoka, Kastva, Gorskog Kotara i Like. Od 22 društava učlanjenih u župi bila su nezastupana samo dva društva. Jugoslovenski sokolski savez zastupao je prof. br. Marolt iz Ljubljane. Osim toga bio je prisutan lijepi broj članova Sokola, osobito braće vježbača, što je veoma pohvalno zato, jer se time mladje članstvo upućuje i u rad župe. Skupštinu je otvorio starješina župe, neumorni dugogodišnji radnik na sokolskom polju br. Ivo Polić. U prvom redu pozdravlja braću izaslanike društava, a osobito izaslanika saveza prof. br. Marolta. Nadalje se je br. starješina Polić u svojem pozdravnom govoru punom sokolske iskrenosti osvrnuo kratko ali jezgrovito na rad starješinstva župe i rad svih društava dajući time jasnu sliku svega onoga, što se je učinilo na korist Sokolstva. Zatim navadja, kojim sve poteškoćama imade da se danas bori Sokolstvo. Navadja konkretne činjenice, kako su društva Crikvenica i Ogulin stavljeni silom prilika u nedjelatnost, jer je protupravnim odlukama odnosnih vlasti ovim društvima oduzeta odnosno zaplijenjena sva imovina i predana separatističkom «Hrvatskom Sokolu». Sve poduzete mjere u tom pogledu sa strane župe i saveza ostale su do danas bez uspjeha i kakvog riješenja. Nadalje obrazlaže, kako je prošle godine župski slet u Gospiću imao vanrednog uspjeha u moralnom pogledu, a podsjeća, kako nas u ovoj godini čeka velika zadaća, jer imademo pred sobom pokrajinski slet u Sarajevu, te sokolski sabor u Zagrebu, s njime skopčan pokrajinski slet i konačno predviđa se župski slet na Sušaku. Apelujući na živi i neumorni rad tako, da svaki bude na svome mjestu, a da se društva uredi u administrativnom, tehničkom i prosvjetnom pogledu, jer da nam svega toga svukuda fali, prelazi na dnevni red. Tomu slijede izvještaji tajnika, blagajnika, revizora i načelnika, iz kojih se vidi marljivi i požrtvovni rad župskih organa u prošloj godini. Svi su izvještaji bili primljeni na znanje odobravanjem i bez prigovora. Prelazeći na eventualije riješilo se je, da starješinstvo župe imade izdati svoj «Sletski Vijesnik», a ako se pokaže, da se taj može održati u financijalnom pogledu, onda će ga se izdavati i poslije sleta pod imenom «Sokolski glasnik župe Rijeke». Tom prilikom se je apeliralo na naše privrednike, zavode i trgovine, da svojim oglašivanjem utvrde opstanak ovog glasnika, toli potrebnog za Sokolstvo i narod. Odlučilo se je ujedno, da će se župski slet održati na Sušaku dne

28. i 29. juna, t. j. na Vidov Dan i Petrovo. Za organizaciju ovog sleta, uspostaviti će se naročiti odbor iz Sokola i gradjanstva. — Nakon riješenja raznih pitanja unutarne naravi, podan je jednoglasno dosadašnjem starješinstvu apsolutorij i priznanje za napredni rad. Biranje novog starješinstva vršilo se je po zaključku aklamacijom, te je birano jednoglasno kako slijedi: starješina br. Ivo Polić iz Sušaka; I. zamjenik starješine br. Ante Mučalo, prof. iz Kastava; II. zamjenik starješine Živko Žagar iz Otočca, tajnik br. Josip Baselli, zamjenik tajnika br. Petar Vasić; blagajnik br. Milan Klepić; načelnik br. Marijan Boras; zamjenik načelnika br. Janko Jazbec iz Bakra; prosvjetitelj br. prof. Vladimir Štrcaj; izvijestitelj za štampu br. Frane Ujčić; matičar br. Marin Rubignoni; poslovođa br. Roma Mihorić; revizori br. Rudolf Nove i br. Ivo Kiselić iz Drage. Konačno starješina br. Polić zahvaljuje se na iskazanom povjerenju, premda bi želio, da bi se nekog drugog biralo na takvo mjesto, koje iziskuje velikog napora i odgovornosti. Još jednom apelira na braću, da u svojim društvima povedu što življi i neumorni rad, te da svojim društvima ponesu sa župskog zbora sokolski pozdrav. Time je zaključio zborovanje, koje je trajalo od 10 do 13 i pol sati.

Sokolska župa Užice. Na teritoriju Užičke župe obrazovana su u 1924. g. dva društva, koja pokazuju veliku aktivnost; to su Nova Varoš i Požega. U Novoj Varoši, najzabačenijem ali divnom kutu bivšeg Novopazarskog Sandžaka, osnovali su sokolsko društvo braća Svetozar Brkljanović, sreski poglavar, stari Soko, i Veličko Marković, učitelj, sa još nekoliko oduševljenih mladih ljudi. Rad ovoga društva, koje ima i odseke: kulturni, pevački, pozorišni i tamburaški, vrlo je živ. Nekoliko predavanja, pozorišnih predstava i sokolskih vežaba, priređenih od nove godine do danas, daje divan dokaz njihove radnosti. — Isto tako društvo u Požezi (užičkoj), koje je osnovano 10. februara o. g. i kome su na čelu braća Vilko Zaninović, profesor, Časlav Gavrilović, suplent, Milan Petronijević, trgovac, i Stevan Madžura, direktor gimnazije, priredilo je nekoliko predavanja; tehnički rad po upustvima župskog tehničkog odbora vrlo je intenzivan, i već se spremaju za javan čas u maju o. g. Broj članova je dosta velik, a naročito dece i naraštaja ima na stotine. Želimo braći u Požezi, da sačuvaju oduševljenje, koje kod nas vlada. Za pokrajinski slet u Sarajevu prijavila su oba društva priličan broj članova i naraštaja. Nova Varoš javlja svoj I. javan čas za 21. maj o. g. — Sem ovih društava, za koji dan će se osnovati društvo u Pljevljima, a i Bajina Bašta i Arilje traže upute za osnivanje sokolskih društava, koja će se u ovoj godini i ostvariti. Radosna je pojava, koja mora oduševiti svakog Sokola — ovo osnivanje sokolskih gnjezda u našem krševitom užičkom kraju. Daleko jedno od drugog, bez komunikacija, ali ipak u stalnom bratskom dogovoru i saradnji teče naš sokolski život. Izgleda nam, da nije daleko doba, kada će naši Sokoli učitelji, pitomci naše učiteljske škole, prokričiti put sokolskoj ideji i u najzabačenija mesta ovoga sirotnog kraja.

BELEŽKE

Ob petdesetletnici generala Maistra. Starešinstvo JSS. je čestitalo našem junaku generalu Maistru ob njegovi petdesetletnici, na kar je prešlo napustno zahvalo: «Cenjeno starešinstvo! Priznanje, katero ste mi izkazali s čestitko k 50letnici, ostane moj ponos in moje svetlo veselje. Posebno mi pa mi je to priznanje zato, ker prihaja iz src onih narodne ljubezni polnih Sokolov, katerih stotine so skupaj z menoj zasekale današnje severno mejo. Z bratskim pozdravom ostajam vdani gen. Maister.»

Malgajeva slavnost v Guštanju. Dne 29. maja t. l. bodo naši bratje v Mežiški dolini odhajali v velikem obsegu peto obletnico osvoboditve Mežiške

doline in bodo pri tej priliki odkrili lep, velik spomenik v koroških bojih padlemu junaku nadporočniku Francu Malgaju. — Junak Malgaj je bil član sokolskega društva v Št. Jurju (Celjska sokolska župa) in je takoj po prevratu zbral peščico svojih zvestih in z njimi zasedel Koroško do Velikovca, odkoder je pregnal nemške tolpe, ki so spletale nov suženjski bič za naše koroške rojake. — Zasedbo je ves čas držal vztrajno, dokler ni prišla pomoč iz zaledja in je kljub svoji mali peščici ključoval nemški premoči. — Dne 6. maja 1919. pa je padel tik Guštanja (v bližini, kjer bo stal spomenik), na mestu, ki ga je branil do zadnjega diha. — Njegovo mrtvo truplo je prišlo Nemcem v roke. Oskrunili so je na najpodležji način in so opljuvanega in razmesarjenega zakopali na guštanjskem pokopališču v neblagoslovljeno zemljo. — Obenem z njim sta bila pokopana Slovenec Ermenc in Srb Kujundžić, oba vojaka njegove čete. — Manifestacija je zamišljena v velikem obsegu in bodo sodelovale vse narodne korporacije. — Koroško sokolsko okrožje priredi na čast slavnosti in v počastitev padlega brata junaka ta dan v Guštanju svoj okrožni zlet. Dolžnost našega Sokolstva je, da se čim častneje udeleži proslave, pa razen tega tudi, da zbira prispevke za Malgajev spomenik. Treba še kakih 10.000 dinarjev, in Sokolstvo naj častno opravi svojo bratsko dolžnost.

— — — — — **RAZNOTEROSTI** — — — — —

Kaj svetuje prezident Masaryk. «Imamo tisoč in tisoč društev, imamo razne organizacije in zveze učiteljske, uradniške in druge, imamo Sokola, imamo občinske uprave, svoj tisk — vsak naj v svojem delokrogu deluje na to, da naš narod nravno ozdravi.»

Kako nabirajo! Tyršev dom bo stal ogromne milijone, ki jih tudi tozadevna loterija ni mogla nabrati. Zato so se češkoslovaški Sokoli odločili čim več darovati za Tyršev dom, da se bo mogla započeta stavba dokončati. O nabiralnih akcijah imamo že silno mnogo primerov velike požrtvovalnosti. Tako je n. pr. priredilo sokolsko društvo v Taboru v lastnem kinu predstave za Tyršev dom. Operaterji so tudi odstopili ves dnevni zaslužek za dom. Nabralo se je tako 2100 Kč. — In takih primerov je mnogo.

Sokolske godbe. Predsedstvo ČOS. je odločilo, da je prepovedano vsem sokolskim godbenim in trobentaškim zborom (fanfaram) sodelovati za plačo pri katerihkoli podjetjih in zabavah. Naziv «sokolska godba» je vobče prepovedan. Sokolski glasbeni zbori lahko sodelujejo samo pri lastnih društvenih prireditvah in lahko brezplačno pomagajo sosednjim sokolskim ali priateljskim društvom.

Zopet eden. Br. Ed. Fischer je bil poškodovan pri telovadbi. Priznala se mu je podpora v višini 240 Kč. — Toda vrli brat je odkazal podporo za — Tyršev dom.

Česka Obec Sokolska pošlje k velikim telovadnim prireditvam italijanske gimnastične zveze v Firenzi poročevalca. Večja odprava z ozirom na mnoge prireditve doma ne more biti poslana.

Luksemburžani vabijo Čehoslovake na svojo slavnost v Luxembourg, ki se vrši teden po Olimpijadi v Parizu.

O zajedalkah. Po poročilih iz žup ČOS. so začeli oni sokolski pripadniki, imenovani «priživniki», ki so samo iz koristolovstva vstopili v Sokola — zopet izstopati, kar ima za posledico prav izdatno izboljšanje razmer po društvih. Spori se manjšajo, čut do skupnosti in volja za delo se povračata. — Tudi v jugoslovenskih edinicah nastopa že po malem ta pojav. Da bi prav kmalu izginili tudi naši paraziti iz naših vrst!

Šv.